

„Stretávame sa v nezvyčajnej dobe, v nezvyčajných priestoroch a aj pre túto príležitosť v nezvyčajnej zostave. Chcem preto začať poďakovaním - všetkým vám, zahranično-politickým expertom a expertkám, diplomatom a diplomatkám, a tiež zástupcom médií, ktorí majú stále záujem o poctivú a na faktoch založenú diskusiu a o hodnotenie slovenskej zahraničnej politiky. Vám, ktorí ste pripravení vypočúť si argumenty ostatných a viesť s nimi dialóg napriek tomu, že nie so všetkým musíte súhlasiť. Takýto dialóg je totiž nevyhnutnou podmienkou dobrého fungovania našej zahraničnej politiky, ale aj demokracie samotnej.

Práve takýto dialóg sa však z našej zahraničnej politiky postupne vytráca. Nahrádza ho téza o politike na všetky štyri svetové strany, v ktorej sa však postupne oslabuje náš západný vektor. O čo ústretovejšie sú slová a gestá predstaviteľov našej vlády k ruskému režimu, ktorý nás zaradil na zoznam nepriateľov, o to tvrdší slovník od nich počúvame smerom k našim spojencom. Pritom práve títo nám pomáhajú chrániť našu bezpečnosť a prosperitu.

Zvyčajne na tejto konferencii hodnotím uplynulý rok a diskutujeme o výzvach a prioritách v rôznych oblastiach a regiónoch. Tentokrát však potrebujeme hovoriť najmä o tom, čo sa nám deje doma a ako to vplýva na našu schopnosť presadiť slovenské záujmy vonku.

Pred dvoma rokmi som na tomto fóre upozorňovala, že Slovensko sa nachádza v informačnej búrke. Dnes sa zdá, že táto búrka odvíala i schopnosť niektorých aktérov o zahraničnej politike a slovenských záujmoch vecne diskutovať. Zďaleka pritom nejde len o súčasnosť, korene siahajú do hlbšej minulosti.

Polarizácia a fragmentácia našej spoločnosti už dávno nie je limitovaná iba domácimi témami a štiepenie čoraz viac prebieha aj na zahraničnopolitickej osi. Akoby sme ako spoločnosť pomaly strácali zhodu aj na tom, kam hodnotovo a zahranično-politicky patríme. Potvrdzujú to aj dáta. Tento rok si pripomíname 20 rokov v dvoch najprosperujúcejších a najbezpečnejších svetových kluboch, v Európskej únii a NATO. Alianciu však u nás pozitívne vníma menej občanov ako kdekoľvek inde v NATO (okrem Grécka). Klesá podpora aj v prípade Európskej únie, kde si iba 53% respondentov myslí, že naše členstvo v nej je dobrá vec.

Polarizácia a fragmentácia narastá aj v iných krajinách vrátane západnej Európy alebo USA. Čiastočne je to odrazom kríz, ktorými sme si prechádzali. A tiež vplyvu sociálnych médií, ktoré vedú užívateľov k expresnému formovaniu názorov, a to aj bez znalosti základných faktov, či poznania širších súvislostí. Práve sociálne médiá sa však u nás preukázateľne stali hlavnou platformou pre šírenie dezinformácií a propagandy, ktorej je naša krajina vystavená nepomerne viac ako nám podobné európske štáty.

Nie je to žiadna novinka: na to, že Slovensko čelí dezinformáciám a ďalším hybridným hrozbám naše spravodajské služby upozorňujú minimálne od roku 2014. Dlhodobo volám po tom, aby sme prijali zodpovedajúce opatrenia na slovenskej, ale aj európskej úrovni, pretože dezinformácie a propagandu považujem za priamu bezpečnostnú hrozbu pre našu krajinu.

Anatómiu toho, ako sme sa do dnešného stavu dostali, postupne spoznávame. Potrebujeme sa z nej poučiť, aby sme Slovensko a našich občanov čo najviac ochránili v ťažkých časoch, do ktorých kráča.

Po novembrových voľbách v Spojených štátoch amerických môžeme potenciálne uvidieť odklon Ameriky od Európy, ktorá sa na americké bezpečnostné garancie pridloho spoliehala bez budovania dostatočne silného vlastného obranného piliera.

V európskom priestore hrozí po európskych voľbách ešte väčšie posilnenie extrémizmu a populizmu, čo môže oslabiť vôľu jednotlivých vlád, ale aj Európskej únie ako takej, prijímať nepopulárne, ale potrebné a zodpovedné riešenia pre obranu a odolnosť Európy. Na východ od nás sa zase môže stať, že ak sa Ukrajina neubráni, môže nasledovať ďalšia erózia európskeho systému, ktorý chráni práva menších štátov voči väčším, a kde spoločné pravidlá bránia použitiu hrubej sily. Systému, z ktorého majú najväčší osov práve krajiny ako je tá naša. V takomto svete by sa nám naše národno-štátne záujmy presadzovali oveľa ťažšie.

Dámy a páni, vážení prítomní,

v náročných časoch potrebujeme ostať verní pravde a byť v nej konzekventní. Veci musíme nazvať pravým menom, nezahmlievať, nestrácať čas „ačohentizmom“. Pragmatizmus či realizmus, tak často prezentovaný rôznymi politikmi, je treba ukotviť v pravde a hodnotách, ktoré ako súčasť západu vyznávame. Ak je niekto agresor a niekto jeho obeť, nestačí ich tak iba pomenovať, treba sa k nim tak aj správať. Obeti poskytnúť pomoc a voči agresorovi sa snažiť, aby vo svojom správaní už pokračovať nemohol. Všetci chceme mier. Ale pravdou je aj to, že iba volaním po mieri sa nám ho dosiahnuť nepodarí.

Naša vlastná krajina už má bolestnú skúsenosť s Mníchovskou zradou, keď veľmoci oslavovali záchranu mieru, kým Československo strácalo mužov, ženy a deti, ktorí s nami dovtedy žili na spoločnom území a v jednom štátnom zväzku. Vtedy sme prišli nielen o zvrchovanosť, ale neskôr aj o štát ako taký.

Zdravým realizmom je teda podpora nášho suseda v tom, aby ruskú hrozbu udržal čo najďalej od našich vlastných hraníc. Ak sa má Ukrajina za rokovací stôl posadiť, musí tam sedieť silná – a tomu napomôže iba jej medzinárodná podpora. Spravodlivý mier a vojenská pomoc Ukrajine sa preto nijako nevylučujú.

V situácii, keď nielen Rusko, ale napríklad aj Irán, spochybňuje súčasný medzinárodný systém a postavenie Západu v ňom, je zdravým realizmom a nevyhnutnou potrebou aj utužovanie našich partnerstiev v EÚ a NATO. Tvrdenie, že snaha o túto jednotu sa vylučuje s možnosťou mať vlastný, suverénny názor, nie je v súlade s realitou. Práve naopak, znamená to uchádzať sa o pochopenie zo strany partnerov pre naše priority a presvedčiť ich o potrebe tieto priority presadiť. Tak, ako to robia iné úspešné európske krajiny, malé aj veľké, už celé desaťročia.

Hovorím z vlastnej skúsenosti. Počas desiatok medzinárodných rokovaní a stretnutí, ktoré som ako prezidentka absolvovala, sa nám opakovane podarilo presadiť slovenské predstavy napriek tomu, že boli iné ako predstavy partnerov.

Dámy a páni,

Milan Rastislav Štefánik o demokracii povedal, že je to organizovaná myšlienka, idea proti chaosu. Podľa neho demokracia znamená "myslieť skôr, než jednáš, či tým nepoškodzuješ blížneho, rodinu, národ, spoločnosť." Koniec citátu.

Ako politickí predstavitelia a držitelia moci máme od prvého dňa v našich funkciách povinnosť slúžiť našej krajine a všetkým jej občanom. Nie iba tým, vďaka hlasom ktorých sme sa do týchto funkcií dostali. Naša zodpovednosť je oveľa väčšia a týka sa prosperity a bezpečnosti všetkých našich občanov. Základné zahraničnopolitické smerovanie krajiny je natoľko dôležité, že sa nemôže stať predmetom vnútropolitického a straníckeho boja. Má a musí ostať predmetom nadstraníckej zhody.

História si zapamätá, ako s touto zodpovednosťou politici naložili, v čom uspeli a v čom zlyhali.

Budúcnosť ukáže, či z tejto skúšky vyjdeme ako hrdá a skutočne zvrchovaná a suverénna krajina, alebo či o prestíž a partnerov budeme prichádzať.

Záleží na každom jednom z nás. Diplomatoch a diplomatkách tu v miestnosti aj na ministerstve zahraničných vecí. Od našej diplomatickej služby vonku, odborníkov a odborníčok na Slovensku aj v zahraničí, mimovládnych organizácií či médií. Tí všetci spoluformujú diskusiu o zahraničnej a bezpečnostnej politike u nás doma a spoluvytvárajú obraz a vnímanie Slovenska za hranicami. Aj vďaka vám všetkým sú naše vzťahy a putá so zahraničím silnejšie a odolnejšie.

Chcem vám aj z tohto miesta všetkým poďakovať za to, čo pre našu krajinu robíte, či už ako slovenskí vlastenci alebo ako zahraniční priatelia. Pokračujte v tom. Ďakujem vám!"